

Partilovnemnda
Eivind Smith, leder

30.11.21

Svar på brev datert 17.11.2021

Vi viser til brev fra Partilovnemnda datert 17.11.2021 angående indirekte partistøtte i form av naturalytelser. Her er vår redegjørelse og betraktninger knyttet til de punktene Partilovnemnda etterspør i sin henvendelse til stortingspartiene.

Vurderinger mht plikt til å innrapportere verdien av annonsene i eksempel 2 og ulike former for indirekte finansiering

Brevet viser til to eksempler som avviker fra hverandre. I eksempel 2 vises det til annonsekampanje fra Fagforbundet som støtte til Arbeiderpartiet og SV. Annonsekampanjen er ikke initiert av Arbeiderpartiet, og annonsør er åpen. Dette er en kampanje fra Fagforbundet for å fronte egne medlemmer som står på valg for ulike parti i forskjellige valgkretser, og som de ønsker valgt inn på Stortinget. At ulike organisasjoner fronter, og lager kampanjer for, egne interesser og kandidater som støtter disse, kan etter vårt syn ikke være noe partiene er pålagt å føre oversikt over eller tilligge partienes rapporteringsplikt. Vi har ikke innsikt i verdien av denne kampanjen eller grunnlag for å vurdere hvordan det ikke-monetære bidraget skulle vært fordelt mellom partiene.

Partier og kandidater mottar ved hvert valg svært mange henvendelser og spørreskjema fra ulike interesseorganisasjoner, hvorav flere bruker svarene i sin kommunikasjon og markedsføring for å promotere de parti/kandidater som støtter organisasjonens interesser. Her brukes svarene både positivt og negativt for de ulike parti. Det kan eksempelvis være i form av terningkast til de ulike partiene, utdrag fra partiprogrammene på saker organisasjonen fronter, oversikt over hva ulike kandidater mener i en bestemt sak, e.l. Hvordan den enkelte organisasjon kommuniserer eller markedsfører dette eller andre saker de ønsker å profilere i en valgkamp, er ikke noe vi som parti fører en systematisk oversikt over, selv det her kan tenkes flere eksempler som kan anses som «positiv annonsering» for ulike parti på linje med eksempel 2.

Så lenge dette dreier som om kampanjer som ikke skjer i samarbeid med et parti vil det være svært vanskelig for partiene å holde oversikt over slike aktiviteter som er utenfor partienes regi, og det vil være tilfeldig hva som oppdages da det forutsetter at man blir eksponert for markedsføringen. Hvilke krav eller tekniske muligheter som gjelder på ulike plattformer og kanaler, trykt eller digitalt, med hensyn til åpenhet om avsender og annonseverdi, varierer.

Det er heller ikke gitt at andre organisasjoners markedsføring samsvarer med et partis interesser eller oppfattes som positiv annonsering for partiet. Det kan tenkes tilfeller der en organisasjon har betalte kampanjer med anbefalinger om å stemme på en bestemt kandidat eller parti, uten at dette er noe som kandidaten/partiet vil oppleve som positivt for sin valgkampanje.

En ordning der partiene skal rapportere ut fra hvordan organisasjoner fronter sine interesser vil blant annet av disse grunnene være krevende å praktisere. Et annet moment er at de sentrale partiorganisasjonene vanskelig kan fange opp alt som skjer ute i valgkretsene av kampanjer til støtte for ulike kandidater. Kampanjer for å få valgt inn kandidater for spesifikke parti burde i så fall ligge til fylkespartiledet, selv om problemstillingene som beskrevet over vil være gjeldende også her.

Oppstillingen over givere skal etter dagens regler underlegges revisjon. Vi mener utfordringene knyttet til måling og fullstendighet i rapporteringen av denne typen støtte må diskuteres med den Norske Revisorforening for å avklare om rapporteringen av denne mer perifere støtten kan attesteres av revisor. En manglende revisorattestasjon av rapporteringen kan være med på å redusere kvaliteten av og troverdigheten til rapporteringen.

Realiseringen av partilovens formål om åpenhet

I det første eksempelet om økonomisk støtte fra aksjonen «Borgerlig valgseier», anser vi det som dypt problematisk og i strid med formålet om åpenhet at bidragsyterne til foreningen er anonyme. I ytterste konsekvens kan dette innebære en åpning for bidrag fra utenlandske givere som ønsker å påvirke norske valg. De fleste partier har støttespillere i samfunnsdebatten, og av grunnene som redegjort for ovenfor utløser det en rekke problemstillinger dersom alle former for indirekte bidrag skulle vært innrapportert. Regelverket kunne blitt uklart og det ville vært vanskelig å etablere en felles praksis mellom partiene.

Slik vi forstår partiloven vil det likevel være nødvendig å regne støtten fra organisasjoner som «Aksjon for borgerlig valgseier» som «bidrag» etter loven, for at støtten skal omfattes av forbudene i § 17 a. Det er helt i kjernen av partiloven å sikre åpenhet om hvem som gir betydelige bidrag, og sikre oss mot at utenlandske aktører kan forsøke å påvirke norske valg. Vi mener de to eksemplene i så måte illustrerer to ytterpunkter. Fagforbundet er en velkjent og etablert aktør, som jobber for å fremme medlemmenes interesser. De er en demokratisk og åpen organisasjon. Det står i sterk kontrast til «Aksjon for borgerlig valgseier», som systematisk har lagt til rette for å hemmeligholde givne, og som fremstår som en åpenbar omgåelse av lovens formål. Vi mener det bør være mulig å skape et skille mellom disse ytterpunktene i loven, for eksempel ved at indirekte økonomiske bidrag fra aktører som har et «aksjonspreget eller tydelig partipolitisk formål» skal innrapporteres og videre omfattes av § 17 a, og at aksjoner som har et bredere formål ikke omfattes.

Valget i 2021 var første gang vi hadde en ren anonym innsamlingsaksjon, i alle fall av et slikt omfang, med formål om å sikre valgseier for en bestemt politisk retning. Det er ikke sikkert det blir siste, og mer systematisert kunnskap om dette, både deres direkte og indirekte bidrag, mener vi kan være viktig. Vi mener det kan være verdt å se videre på hvordan dette eventuelt kan reguleres nærmere med sikte på å ivareta lovens formål om åpenhet.

Med hilsen
Arbeiderpartiet

Hege Bogfjellmo
Økonomileder

Partilovnemnda

Deres ref: 2021/3796 /347

Vår ref: 2021/Partilovnemnda

Oslo, 3. desember 2021

Partistøtte – eksterne bidrag

Vi viser til deres brev av 17. november 2021. Vi svarer med dette på deres henvendelse.

De faktiske forhold knyttet til eksterne bidrag og debattene rundt dette i forbindelse med årets valgkamp viser at det er behov for en gjennomgang og tydeliggjøring av regelverket.

I dag finansieres flere politiske partier opp med motytelser som offentligheten ikke engang vet om. Det bør derfor tas en nærmere vurdering av samrøret som oppstår når de samme organisasjonene som donerer penger til politiske partier også får tilgang til verv og aktiv politisk påvirkning i de samme partiene og ovenfor mulig regjeringsmedlemmer.

I tillegg fremgår det av deres brev eksempel 2 at flere av de samme partiene får ytterligere støtte fra noen av de samme organisasjonene som muligens ikke en gang blir rapportert inn.

I sum utgjør dette et stort demokratisk problem i at innflytelsessamrøret, støttens størrelse og art ikke har full åpenhet. Prinsippet om påvirkning mot ytelse synes det også være klart at ikke er tilstrekkelig ivare tatt.

For eksempel har både LO, Fagforbundet og Fellesforbundet viktige valgte posisjoner i både landsstyret og sentralstyret til Arbeiderpartiet. Disse organisasjonene har også vært med å utforme partiprogram som medlem av programkomiteen, og var raskt ute med å kreve både posisjoner og gjennomslag etter at valgresultatet var klart. Uavhengighet kan vanskelig spores når viktige posisjoner nærmest byttes i valgkampbidrag på flere titalls millioner kroner. Partiloven legger opp til gjennomsiktighet når det kommer til bidrag til politiske partier. Det er viktig for å sikre at sterke grupper i det skjulte ikke kjøper seg politisk makt og innflytelse. Disse organisasjonenes gjennomslag for økte skattefradrag for fagforeningsfradrag er et godt eksempel på slik motytelse.

Under årets valgkamp donerte foreningen Aksjon for borgerlig valgseier 1 million kroner fordelt på partiene Høyre, KrF, Venstre og Fremskrittspartiet. Aksjon for borgerlig valgseier er registrert som en forening, og har egen nettside med full åpenhet om hvem de er og hva de står for, samt hvordan foreningen er organisert.

I forbindelse med dette bidraget uttalte leder av Partilovnemnda, Eivind Smith, blant annet følgende: *«Rapporter fra partier som mottar bidrag fra organisasjonen Aksjon for borgerlig valgseier gir ikke beskjed om hvem som egentlig ga pengene. Dette fremstår som en mangel i det systemet som skal bidra til åpenhet om hvordan partiene er finansiert. Resultatet blir at offentligheten ikke får vite hvem som ga store beløp i indirekte partistøtte.»* og at *«...Det kan være grunn til å utrede nærmere hvordan vi kan sikre åpenhet om den samlede partistøtten, ikke bare om støtte direkte til et parti»* (Filter Nyheter, 18.08.2021).

I denne forbindelse ønsker Fremskrittspartiet å vite om en slik utredning faktisk vil finne sted og eventuelt når.

Fremskrittspartiet er positive til en utredning om hvorvidt lovens og regelverket etterfølgelses av alle partier og givere. *Men ved utredning om denne type bidrag er det en forutsetning at også problemstillingene som reises her er en del av en slik utredning.*

Et av forholdene som har vært diskutert knyttet til bidrag i valgkampen 2021 er dokumentasjonskrav, ansvarlig for undersøkelser osv. knyttet til giverens finansiering, og om denne kommer fra utlandet. I denne sammenheng må en eventuell utredning og nærmere vurdering av regelverket ta opp i seg det forhold at organisasjoner som gir støtte til politiske partier har medlemmer som ikke oppfyller partilovens krav knyttet til statsborgerskap mv.

Fremskrittspartiet er opptatt av at det blir en lik behandling av forståelsen om direkte og indirekte finansiering også i slike tilfeller.

Med vennlig hilsen
Fremskrittspartiet

Finn Egil Holm
Generalsekretær

Oslo 24.11.21

Indirekte partistøtte, derunder annonsekampanjer mv. som bidrag i form av naturalytelser

– svar på henvendelse fra Partilovnemnda

Det vises til brev fra Partilovnemnda 17.11.21.

I brevet trekkes det frem to eksempler for å belyse ulike sider av problemstillingen om mulig «indirekte partifinansiering». «Aksjon for borgerlig valgseier», som hevdet å støtte de fire partiene som dannet Solberg-regjeringens parlamentariske grunnlag, er ett av dem.

Som nemda selv er inne på i sitt brev, kan det reises flere spørsmål i denne sammenheng. Både verdifastsettelse av annonsering og hvordan en slik verdi skal fordeles mellom de partiene annonseringen skjer til støtte for. Et vel så relevant spørsmål å stille, er hvorvidt partiene selv ser seg tjent med slik annonsering og om partiene i motsatt fall har reell mulighet til å motsette seg annonsering som de, tross annonsørens intensjoner, ikke selv ser seg tjent med.

Gjennom media ble vi gjort kjent med at «Aksjon for borgerlig valgseier» hevdet å ha samlet inn 5 millioner kroner. Høyre mottok i august et økonomisk bidrag på 250.000 kroner, gitt av advokatfirmaet Gram, Hambro og Garman på vegne av «Aksjon for borgerlig valgseier».

Siden «Aksjon for borgerlig valgseier» ikke ønsket å oppgi hvem som hadde gitt penger til aksjonen var det etter vår vurdering umulig for oss å oppfylle den plikten partiene har etter loven for å påse at bidrag som gis ikke er i strid med partiloven. Vi valgte derfor å tilbakebetale beløpet.

Vi observerte videre at «Aksjon for borgerlig valgseier» rykket inn en rekke annonser i trykte og digitale medier gjennom valgkampen. «Aksjon for borgerlig valgseier» er så vidt vi kjenner til et helt selvstendig initiativ, uten formell eller uformell tilknytning til Høyre. Vi gav aksjonen eksplisitt beskjed om ikke å benytte Høyres partilogo i sin annonsering. Vi har ikke på noen måte godkjent budskapet i annonsene. Høyre var og er ikke kjent med omfanget av, eller kostnadene knyttet til denne annonseringen.

På denne bakgrunn har vi ikke innrapportert verdien av annonsene som partistøtte.

Som parti settes vi i en vanskelig situasjon når aktører på selvstendig initiativ, uten koblinger til partiet for øvrig, iverksetter det de selv anser som aktivitet til støtte for vår oppslutning. Når det ikke er opprettet verken et formelt eller uformelt samarbeid, er både den reelle muligheten til å motsette seg annonsering og muligheten til å holde oversikt over hvilken verdi slik annonsering har – liten. Slik sett står eksemplet «Aksjon for borgerlig valgseier» i en annen stilling enn det andre eksemplet som trekkes frem av nemnda, nemlig annonsering foretatt av LO og LO-tilknyttede forbund. Som kjent er det etablert samarbeidsstrukturer mellom Arbeiderpartiet og LO, samt at LO er representert i Arbeiderpartiets styrende organer.

Å holde slik oversikt ville etter vårt syn være å pålegge oss et urimelig ansvar for annonsering vi verken har tatt initiativ til eller samtykket til. Som nemnda selv peker på, ville slik innrapportering kreve at vi løpende overvåket både nasjonale og lokale, trykte og digitale medier – i tillegg til sosiale medier for å fange opp eventuell annonsering. Vi måtte dessuten fortløpende skaffet oss oversikt over de kostnadene som fulgte med utformingen av annonsene og annonseringen. Det kan videre stilles spørsmålsteget ved om vi i det hele tatt ville få oppgitt kostnadene ved annonseringen, siden det ikke er gitt at verken mediene hvor annonsene rykkes inn, eller den som betaler for annonsene

ville ønske å oppgi dette. Nemnda peker også selv på problemstillingen knyttet til hvordan verdien evt. skulle fordeles mellom de partiene annonseringen kunne sies å skje til støtte for. Det er ikke gitt hvordan dette kunne gjøres.

Vi er ikke kjent med andre eksempler på mulig «indirekte partifinansiering» som Høyre kan ha vært gjenstand for.

Åpenhet om hvem som gir økonomiske bidrag til partiene er et viktig prinsipp i Partiloven, og Høyre er naturligvis opptatt av å etterleve dette. Vi kan se uheldige sider ved en eventuell utvikling der bidrag i større grad kanaliseres til eller via organisasjoner utenfor partiene. Dette ville over tid kunne uthule Partilovens intensjoner om åpenhet rundt økonomiske bidrag.

Vi mener likevel det vil være både praktisk og prinsipielt uheldig å pålegge partiene innrapportering av økonomiske bidrag som gis uten vår kunnskap eller vårt samtykke.

Man kunne alternativt se for seg å opprette et eget register for «indirekte partistøtte» på siden av dagens register for partiene. I et slikt register måtte den eller de som betaler for «indirekte partistøtte» selv få ansvar for å rapportere inn sine bidrag. Det må i så tilfelle gjøres en nærmere vurdering av hvordan «indirekte partibidrag» skal defineres og dermed hva rapporteringsplikten skal omfatte.

Med vennlig hilsen

Tom Erlend Skaug /s/

Generalsekretær i Høyre

Fra: Regnskap MDG <regnskap@mdg.no>

Sendt: 3. desember 2021 08:24

Til: Partilovnemnda <post@partilovnemnda.no>

Emne: Re: Miljøpartiet de Grønne - Indirekte partistøtte, derunder annonsekampanjer mv. som bidrag i form av naturalytelse

Hei,

Her følger svar fra Miljøpartiet De Grønne på oversendte spørsmål:

- redegjør for andre eksempler på indirekte finansiering som de selv har vært gjenstand for eller er kjent med,

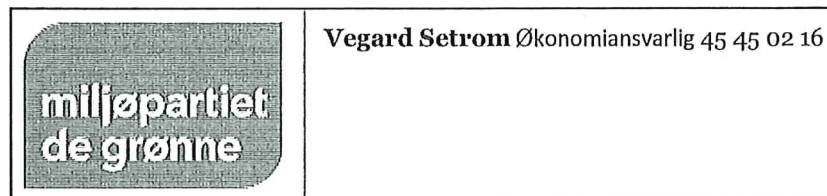
Vi kjenner ikke til eksempler på at noen andre har drevet valgkamp for oss på tilsvarende måte som "Borgerlig valgseier". En rekke organisasjoner lager dog eget materiell i forbindelse med valgkampen hvor de bedømmer ulike partier ulikt ut ifra sine interesser, slik fagforeningene også gjør.

- redegjør for sitt syn på de problemer som slik finansiering kan reise for realiseringen av partilovens formål om åpenhet, og

Det er åpenbart en stor fordel for noen aktører å unngå åpenhet slik vi oppfatter at "Borgerlig valgseier" eksplisitt gjør. Det gjøres et betydelig arbeid for å sikre at alle mulige monetære og ikke-monetære bidrag til partiet registreres hos oss, et arbeid slike organisasjoner da slipper.

- gir uttrykk for om det etter deres syn kan være behov for mer systematisk kunnskap om ulike former for indirekte finansiering av partipolitisk virksomhet, om betydningen av slik virksomhet og om hvordan den eventuelt kan reguleres nærmere med sikte på ivareta idealet om åpenhet.

Det er vårt syn at både aktivitetene til "Borgerlig Valgseier" og pengeinnsamlingskomiteen "Carl I. Hagen på Tinget" må regnes som direkte finansiering av valgkampen til partier, på linje med pengeoverføringer, og at partiene dermed må forholde seg til dem på samme måte som andre ikke-monetære bidrag. Disse organisasjonene som har som eneste formål å få flere stemmer til en kandidat/parti bør reguleres på linje med partier når det gjelder finansiering.

Partilovnemnda

post@partilovnemnda.no

Svar til Partilovnemnda på brev av 17.112021 indirekte partistøtte

1. Partilovnemnda ber om at

- De seks partiene som var gjenstand for positiv annonsering slik som angitt i de to eksemplene, gjør rede for hvordan de har tenkt om plikten til å innrapportere verdien av annonsene som bidrag i valgår, jf partiloven § 18 nr 4.

2. Partilovnemnda ber også at alle partier som er representert på Stortinget;

- Redegjør for andre eksempler på indirekte finansiering som de selv har vært gjenstand for eller er kjent med.

- Redegjør for sitt syn på de problemer som slik finansiering kan reise for realiseringen av partilovens formål om åpenhet og

- gir uttrykk for om det etter deres syn kan være behov for mer systematisk kunnskap om ulike former for indirekte finansiering av partipolitisk virksomhet, om betydningen av slik virksomhet og om hvordan den eventuelt kan reguleres nærmere med sikte på å ivareta idealet om åpenhet

1. Rødt sine kommentarer til hovedspørsmålet er:

- Eksempel 1 om «Borgerlig Valgseier» omfatter naturlig nok ikke Rødt. Men vi kan heller ikke se at denne måten å samle inn midler dekker noen varianter av støtte som vårt parti har mottatt. De monetære midler som er gitt til Rødt har alle kommet som bidrag fra enkeltpersoner og kun i noen få tilfeller som bidrag fra fagforeninger/fagforbund eller en bedrift. De to sistnevnte er rapportert som valgbidrag i Partifinansiering.no.

- Eksempel 2 omfatter heller ikke Rødt slik det er beskrevet. Men vi er kjent med at lokalt kampanjemateriell fra Fagforbundets distriktledd har inkludert Rødt, men i mindre grad enn de regjeringsaktuelle rød-grønne partiene. Omfanget av annonsering i digitale media og i papiraviser mm som gjelder Rødt, og dermed hvilken verdi dette hadde, var det umulig å ha oversikt over. Hovedsakelig så vi dette helt sist i valgkampinnspurten, noe som gjorde at det ikke ble fulgt opp med rapportering i Partifinansiering.no.

Selv om slik indirekte støtte fra deler av fagbevegelsen i liten eller ingen grad gjelder annonsering til støtte for Rødt, så vil vi vurdere hvordan vi kan rapportere ikke-monetært bidrag ved innlevering av årsregnskap. Utfordringen er at vi som nevnt ikke har noen total oversikt over hvilke fagforbund eller fagforeninger som har inkludert Rødt-logo i sine annonser for et regjeringsskifte. Her må vi få bekreftelser fra egne distriktledd.

2. Rødt sine kommentarer til de andre forholdene det ønskes svar på er:

- Vi er ikke kjent med andre konkrete eksempler på indirekte støtte til Rødt enn det som er nevnt over.

- Rødt deler synet på at det skal være full åpenhet om all støtte til partier. Dette følges opp greit med rapporteringen til Partifinansiering.no og med bestemmelsene om tettere rapportering i valgår. De beløpsgrensene som er satt for krav til rapportering synes vi treffer godt.

En følge av premisset om åpenhet er at initiativ som «Borgerlig valgseier» - der midler samles inn av noen som gir de videre til partier uten å oppgi hvem midlene er gitt av – ikke tilfredsstillende kravet til åpenhet og *slike initiativ bør derfor være ulovlig.*

Vi er videre kjent med at enkelte ledd av forskjellige partier sin organisasjon har sendt ut «tiggebrev» med oppfordring om å gi bidrag og understrekning av anonymitet ved beløp opp til kr 10.000 og samtidig foreslått å dele opp støtten på flere avsendere dersom man vil gi et høyere beløp. Slik kreativitet undergraver åpenhetspremisset. *Partilovnemnda bør vurdere å nedfelle rapporteringsplikten av innsamlingsaksjoner for alle partiledde.*

- På spørsmålet om det trengs mer systematisk kunnskap om ulik indirekte finansiering av partiene for å sikre åpenhet så er Rødt sitt svar at det ser vi åpenbart et behov for. Vi kjenner best til de tilfellene der ulike organisasjonsledd i fagbevegelsen inkluderer Rødt-logo i annonser i papiravisene og i utdelingsmateriell. Men det finnes mange profileringskanaler der dette kan skje. Det vil være umulig for partiene å følge med på dette. *Det naturlige er da at den som annonserer opplyser om det til Partilovnemnda.* Slik kan premisset om åpenhet opprettholdes uten at informasjonsplikten ligger på partiene.

En rekke fagforeninger, bruker- og interesseorganisasjoner utarbeider velgerguide – «dette mener partiene om våre saker». Slike velgerguider fungerer også positivt for partiene og brukes aktivt av de partiene som kommer godt ut av sammenligningene. *Men dette mener vi faller utenfor rapporteringsplikten om partifinansiering.* Dette er nøytral informasjon om partienes standpunkter innenfor konkrete områder.

Gjøvik/Oslo, 30.11.2021

Finn Olav Rolijordet
økonomiansvarlig
finno@raudt.no